

Biskop Atle Sommerfeldt:

Kalde vinder

Kommentar i Moss Avis 12.juli 2014

Det er sommertid og ferietid og godvær som gir store muligheter til å nyte Østfoldkystens fantastiske skjærgård! Vi lever i et utrolig vakkert land der de aller fleste innbyggere nyter verdens mest avanserte velferd. Mens Grunnloven av 1814 ekskluderte flertallet av befolkningen fra likeverdig samfunnsdeltagelse, startet den prosessen som i løpet av 200 år har skapt dette inkluderende samfunnet preget av den milde og lyse nordiske sommeren.

Statens verdiforankring i grunnloven er «vår kristne og humanistiske arv» spesifisert til rettstat, demokrati og menneskerettigheter. Helt sentralt i dette kristne og humanistiske verdisyntet er at samfunnets kvalitet og statens maktutøvelse måles på hvordan mennesker i utkanten av samfunnet behandles. Den som er gitt mye ressurser, forventes å forvalte disse ressursene til beste ikke bare for seg selv, men for fellesskapets beste.

Allerede de gamle israelske kongene ble målt på om de lot de vergeløse i folket få sin rett og om fremmede ble tatt vel i mot. Det var forankret i overbevisningen om at alle mennesker, uavhengig av tro, kjønn og etnisitet, er skapt av den samme Gud og derfor har guddommelig verdighet. Dette grunnleggende menneskesynet er felles for jødedom, kristendom og islam.

I kirken ser vi dette tydelig utformet i kirkens sentrale ritualer – eller sakramenter: dåp og nattverd. I ritualets kjerne behandles alle likt. Døpefonten er lik for alle, og vannet er alle like avhengig av. Mengden brød og vin som deles ut i nattverden er likt for alle, her er ikke forskjell på folk. En annen sak er at alt rundt ritualer ofte gjenspeiler forskjellene i samfunnet. Kirken er ofte mer et speil av samfunnet enn salt som bevarer mot destruksjon og lyset som viser vei fremover. Men dette forhindrer ikke at kirkens grunnleggende budskap er alle menneskers like verdighet.

Menneskerettighetserklæringens grunnleggende premiss er den samme anerkjennelsen av at alle medlemmer av menneskeslektens har iboende verdighet og dermed like og uavhengelige rettigheter.

Vår utfordring som samfunn er hvordan vi i vår generasjon forvalter våre utrolige ressurser i møte med dem som av ulike grunner kommer hit fra levekår som er dramatisk verre enn våre. Hver og en av oss må gjøre regnskap for dette. Vi er alle gitt utrolig mye og vi er borgere i et demokrati med alle muligheter til å påvirke makthavere.

Regjeringens høye profil i FN om fortsatt kamp mot fattigdom og klimaendringene, er gode eksempler på en politikk i grunnlovens ånd. Men på andre områder blir den varme sommeren forstyrret av kalde vinder.

Mest dramatisk er den mulighet kommunene nå gis til å forby tigging og tiggere. Alle er enige om at tigging er et desperat handlingsalternativ for mennesker i nød. Men å forby tigging betyr i realiteten å forby mennesker som oppholder seg helt lovlig i Norge. Vi vet at dette særlig retter seg mot rombefolkningen, Europas mest forfulgte etniske gruppe, i følge Europarådet. Kulden i dette slår i mot oss med ubehagelig kraft.

Den restriktive og fryktpregede atmosfæren som er skapt rundt asylpolitikken oppleves av svært mange i Norge som en kuldebølge mot sårbare mennesker. Barn, mennesker fra Syria, konvertitter, flyktninger fra diktaturer som Eritrea - listen begynner å bli ubehagelig lang.

Forleden snakket jeg med en mann fra Jemen som har vært i Norge i 10 år og som har flyktet fordi han ikke vil oppfylle familiens krav om at han skal utøve blodhevn overfor farens morder. 12 avslag med varierende begrunnelse. Staten Jemen vil ikke forfølge ham, men staten Jemen har ikke et rettssystem som beskytter ham. Derfor vil han ikke returnere og derfor kan han ikke returneres. 10 år på mottak er resultatet. Er dette å praktisere vår kristne og humanistiske arv?

Staten har mulighet til kristen og humanistisk raushet. Vi som folk må øve oss opp til å være gode forvaltere av vår, i europeisk og global sammenheng, ufattelige rikdom og velferd. Vi kan omgjøre kalde nordavinder til avkjølende vinddrag som gir alle erfaringen av sin guddommelige verdighet. 200 års inkluderende forandringer viser oss det. Nå er det vår generasjons oppgave å fortsette det Eidsvollsfedrene begynte. Vi kan hvis vi vil.